

семейным воспитанием : сб. науч. тр. / АПН СССР, НИИ общ. педагогики ; под ред. И. В. Гребенникова. – М. : НИИ ОП, 1980. – С. 80–82.

6. Хофман, Ф. Мудрость воспитания/Педагогика// Педагогика, 1979. – с. 25 - 30.

7. М Замятіна. Міжособистісні стосунки в сім'ї – 2009 – с.205-206.

Науковий керівник: к. пед. н. Лещенко І. Т.

Бурля О. А.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ САЛЬВАДОРА ДАЛІ

Всебічний гармонійний розвиток особистості буде неповним без естетичної складової. Її рівень виявляється як у розвитку компонентів естетичної свідомості (почуттів, поглядів, переживань, смаків, потреб, ідеалів), так і в розвитку умінь і навичок активної перетворювальної діяльності у мистецтві, праці, побуті, людських стосунках.

Найважливішим завданням естетичного виховання є формування і розвиток естетичного сприйняття. Художній смак як складова естетичної культури є однією з вагомих ознак становлення людини, що демонструє рівень її самовизначення в мистецтві; фактично, це здатність людини робити вибір та оцінювати, яка ґрунтується на відчутті задоволення від споглядання конкретного мистецького об'єкта.

У педагогічному процесі мистецькі уподобання поступово набувають вагомості як самостійний феномен – як форма прояву особистістю її естетичного ставлення до творів мистецтва та життя через пізнання мистецтва. Людина, із сформованими ознаками естетичної культури, починає керувати своїми уподобаннями, уводити найбільш цікаві й емоційно пережиті з них до сфери інтересів і смаків або заперечувати і не приймати пізнане до ціннісних орієнтацій; а отже – самостійно вибудовувати власну траєкторію мистецького розвитку як суб'єкт власного життя.

В історії духовного життя суспільства називають дві основні тенденції формування і функціонування естетичного смаку. Це тенденція, пов'язана з емоційною домінантою в естетичній та художній культурі певних епох, і тенденція, в якій явно домінують раціональні моменти.

Сюрреалізм, до прикладу, існує вже понад пів віку і належить до популярних та впливових течій. Нині сюрреалістичні пошуки можна виявити практично у всіх видах мистецтва.

Його творці – молоді художники, поети розглядали сюрреалізм як спосіб пізнання підсвідомого, надприродного. За визначенням засновника та ідеолога напряму Андре Бретона сюрреалізм є «чистий психічний автоматизм, що має на меті висловити, або усно, або письмово, або іншим способом, реальне функціонування думки. Формування думки поза контролем з боку розуму, поза межами естетичних або моральних міркувань».

Створювався не просто новий стиль у мистецтві і літературі, а, в першу чергу, виявлялося прагнення переробити світ і змінити життя. Представники течії були впевнені, що несвідоме уособлює собою ту вищу істину, що має бути панівною.

Одним з найбільш яскравих представників сюрреалізму по праву можна вважати іспанського живописця Сальвадора Далі, спосіб життя, спосіб мислення максимально підтверджував характерні особливості напряму протягом життя.

Сальвадор Далі найбільш відомий завдяки сюрреалістичним картинам, хоча працював в різних стилях, починаючи з імпресіонізму і кубізму в юності і закінчуючи неокласицизмом у більш пізній період. Був визнаним майстром: створював ілюстрації, рекламні логотипи та інтер'єри, писав мемуари, сценарії і художні твори, видавав кулінарні книги і літографії.

Художник дійсно був яскравим представником сюрреалістичного напрямку: у сюрреалістичні образи перетворювалося усе, що він робив чи говорив. Далі всерйоз плекав і культивував своє "Я" тими способами, що цінувалися і шанувалися представниками течії.

Незважаючи на розрив з Бретоном, він залишається близьким до сюрреалістичної естетики, висловлюючи близькі йому мотиви: почуття розгубленості людини у величезному світі, почуття гумору і повної свободи зображення. Відмінною особливістю Далі було те, що якими б загадковими не були його образи, вони завжди були написані в бездоганній академічній манері, з фотографічною точністю, яку більшість художників авангарду вважало старомодною.

Далі був дуже винахідливий, його ексцентрична манера і захоплюючі публічні дії іноді привертали більше уваги, ніж його художні роботи. Життя і творчість Далі сплелися в єдине містичне ціле, як ще один твір художника, що заслуговує якщо не схвалення, то хоча б менш скептичного ставлення. Він цінував свою свободу і вчив інших цінувати її. Тому однією із принципових сходинок до розширення уявлень про художній простір життя, естетичного смаку і, відповідно, до розширення кола мистецьких уподобань – є сюрреалізм, Сальвадор Далі та його творчість.

Він учить нас, що навіть якщо ми виконуємо, здавалося б, цілком рутинну роботу, постійно виникають якісь нові проблеми, які потребують вирішення, і нові ситуації, з яких доводиться шукати вихід. До того ж процес виконання обов'язків завжди можна вдосконалювати, що унікальність кожного виду мистецтва представлена своєрідністю його художнього мови, який надає особливий вплив на людину. Наприклад живопис звернена до нашого сприйняття почуття форми і кольору; споглядаючи мальовниче полотно, ми не тільки помічаємо загальний колорит, розподіл кольору, гармонію тонів, але і стежимо за композицією, розташуванням фігур і виразністю малюнка. Все це дозволяє людині зрозуміти і розкрити художній образ твору, стикнутися з внутрішнім світом художника, висловити своє ставлення до змісту картини.

Список використаних джерел

1. Формування мистецьких уподобань учнів основної і старшої школи на уроках мистецтва та в позаурочний час: монографія / О. А. Комаровська, Н. Є. Миропольська, І. В. Руденко, С. А. Ничкало, І. С. Денисюк; за ред. Н. Є. Миропольської, О. А. Комаровської. – 2018, – 128 с.
2. С. Далі Щоденник одного генія. – Москва, видавництво «Мистецтво», 1997 р. – 89 с.
3. С. Далі Таємне життя Сальватора Далі, яка написана ним самим. Переклад М. Малинівської. – Москва, видавництво «СВАРОГ і Ко», 1998 р. – 186 с.
4. До.Рохас Міфічний і магічний світ Сальватора Далі. – Москва, видавництво «Республіка», 1998 р. – 58 с.

Василенко Л. В.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ДО РІЗНОМАНІТНОСТЕЙ (ЗВИЧАЇ, ТРАДИЦІЇ) У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Останнім часом зав'язуються суперечки про толерантний світ, таке собі суспільство без насильства і жорстокості, в якому представляється неповторна і недоторкана особистість.

Основні положення щодо формування толерантності до різноманіття відображено в законодавчій базі освіти, зокрема: Закон України «Про освіту» (2017 р.), Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) та Декларація принципів толерантності (1995 р.).

16 листопада в календарі прав людини – день толерантності. Саме ця дата визначена Декларацією принципів толерантності у 1995 році Резолюцією 5.61 за рішенням Генеральної Асамблеї ООН. Декларація розкриває власне концепцію толерантності та формує завдання на різних рівнях для держави, суспільства, громадян та громадянок без будь-якої дискримінації.

Можна стверджувати, що формування толерантності у молодого покоління є важливим завданням освіти. Адже головною ціллю формування толерантності є здатність визнавати,